

(i) Printed Pages : 8]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	2	2	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester
Examination**

1127

**HISTORY OF ART
(History of Indian Painting)**

(In All Mediums)

(From ca. 9th century to ca. 1800 A.D.) and
Sculpture (from ca 4th Century A.D. to ca
6 century A.D.)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Note :- Attempt *five* questions in all, including Q. No. 1
which is compulsory and selecting *one* question
from each Unit.

1. Attempt all questions in about **25-30** words each :

(i) What is the historic importance of 'Deogarh
sculpture' ?

(ii) Write four characteristics of the paintings of
Mughal period.

NA-47

(1)

Turn Over

- (iii) What do you know about 'Nimat Nama' ?
- (iv) Write the characteristics of 'Raga Mala'.
- (v) Write the names of two sculpture of Mathura period.
- (vi) The Mughal painting reached its zenith during the reign of which emperor and why ?
- (vii) Write the name of two paintings of Kishangarh school.
- (viii) What do you know about 'Miniature Painting' ? Write two examples.
- (ix) Write the name of two painting of 'Eastern Indian Painting'.
- (x) Write the name of artists under Pahari school.
- (xi) Write the major difference between Eastern Indian Painting and Western Indian Painting.
- (xii) What do you know about the time period and feature of 'Kanishka' ?
- (xiii) What is the dynasty, time period and material of 'Lion Capital' ?
- (xiv) What are the characteristics of Akbar Painting ?

14×2=28

NA-47

(2)

Unit-I

2. What is the subject-matter, time period, centres and paintings of Eastern Indian Painting ? Explain paintings with its artistic qualities. 18

Or

3. Write an essay on Western Indian Painting. 18

Unit-II

4. What are the major differences between the paintings of Jahangir and Shahjahan period ? 18

Or

5. Explain the paintings under Akbar. What are the subject-matter and characteristics of his period ? 18

Unit-III

6. What is the difference between the style, subject-matter, characteristics of Bundi and Kishangarh. 18

Or

7. Explain the Mewar and Basholi school. 18

NA-47

(3)

Turn Over

Unit-IV

8. Give a critical analysis of Mathura and Ajanta sculpture through their style, subject, material and features. 18

Or

9. Explain the sculpture of Sarnath with its artistic characteristics. 18

NA-47

(4)

हिन्दी माध्यम

नोट :- कुल पाँच प्रश्न कीजिए। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न कीजिए।

1. प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 25-30 शब्दों में दीजिए :

- (i) देवगढ़ मूर्ति का ऐतिहासिक महत्व क्या है ?
- (ii) मुगलकाल के चित्रों की चार विशेषताएँ लिखिए।
- (iii) 'नीमत नामा' से आप क्या समझते हैं ?
- (iv) 'राग माला' की विशेषताएँ लिखिए।
- (v) मथुरा काल की दो मूर्तियों के नाम लिखिए।
- (vi) मुगल चित्रकला किस सम्राट के शासन काल में शीर्षबिन्दु तक पहुँच गयी थी और क्यों ?
- (vii) किशनगढ़ स्कूल के दो चित्रों के नाम लिखिए।
- (viii) लघु चित्र के विषय में आप क्या जानते हैं ? दो उदाहरण दीजिए।
- (ix) 'पूर्वी भारतीय चित्रकला' के दो चित्रों के नाम लिखिए।
- (x) पहाड़ी शैली के अन्तर्गत कलाविदों के नाम लिखिए।
- (xi) पूर्वी भारतीय चित्रकला तथा पश्चिमी भारतीय चित्रकला में प्रमुख अंतर लिखिए।
- (xii) कनिष्क के शासन का समय तथा लक्षणों के विषय में आप क्या जानते हैं ?
- (xiii) 'लॉयन कैपिटल' के वंश, शासनकाल तथा सामग्री क्या है ?
- (xiv) अकबर चित्रकला की क्या विशेषताएँ हैं ? 14x2=28

NA-47

(5)

Turn Over

इकाई-I

2. पूर्वी भारतीय चित्रकला की विषय-वस्तु, अवधि, केन्द्रों तथा चित्रों के विषय में लिखिए। चित्रों की इसके कलात्मक गुणों के साथ व्याख्या कीजिए। 18

अथवा

3. पश्चिमी भारतीय चित्रकला पर एक निबन्ध लिखिए। 18

इकाई-II

4. जहाँगीर तथा शाहजहाँ के काल की चित्रकला में प्रमुख अंतर क्या हैं ? 18

अथवा

5. अकबर के समय के चित्रों का वर्णन कीजिए। उसके काल की विशेषताएँ तथा विषय-वस्तु क्या हैं ? 18

इकाई-III

6. बूंदी और किरानगढ़ की शैली, विषय-वस्तु, विशेषताओं में क्या अंतर है ? 18

अथवा

7. मेवाड़ तथा वसौली शैली का वर्णन कीजिए। 18

इकाई-IV

8. मथुरा तथा अजन्ता मूर्ति का आलोचनात्मक विश्लेषण उनकी शैली, विषय, सामग्री तथा विशेषताओं सहित कीजिए। 18

अथवा

9. सारनाथ की मूर्ति का वर्णन इसकी कलात्मक विशेषताओं सहित कीजिए। 18

NA-47

(6)

पंजाबी भाषिअम

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਹਿਤ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ।

1. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

(i) ਦੇਵਗੜ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ ?

(ii) ਮੁਗਲਕਾਲ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

(iii) 'ਨੀਮਤ ਨਾਮਾਂ' ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

(iv) 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

(v) ਮਥੁਰਾ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।

(vi) ਮੁਗਲ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਕਿਸ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?

(vii) ਕਿਸ਼ਨਗੜ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦੋ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।

(viii) ਲਘੂ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ ।

(ix) ਪੂਰਵੀ ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੇ ਦੋ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।

(x) ਪਹਾੜੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਦੋ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।

(xi) 'ਪੂਰਵੀ ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ' ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ ।

(xii) ਕਨਿਸ਼ਕ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?

(xiii) 'ਲਾਇਨ ਕੈਪੀਟਲ' ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਸ਼ਾਸਕਕਾਲ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਹੈ ?

(xiv) ਅਕਬਰ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ? 14x2=28

NA-47

(7)

Turn Over

ਇਕਾਈ-I

2. ਪੂਰਵੀ ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਮਿਆਦ, ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇ ਕਲਾਤਮਕ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

18

3. ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ ।

18

ਇਕਾਈ-II

4. ਜਹਾਂਗੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲ ਦੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹਨ ?

18

ਜਾਂ

5. ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । ਉਸ ਦੇ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਕੀ ਹਨ ?

18

ਇਕਾਈ-III

6. ਬੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਨਗੜ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

18

ਜਾਂ

7. ਮੇਵਾੜ ਅਤੇ ਵਸੋਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

18

ਇਕਾਈ-IV

8. ਮਥੁਰਾ ਅਤੇ ਅਜੰਤਾ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਵਿਸ਼ਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ ।

18

ਜਾਂ

9. ਸਾਰਨਾਥ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ ।

18

NA-47

(8)